

ไพศาล ศรีพลพรรค 2550: ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติ: กรณีศึกษาโครงการจัดการลุ่มน้ำน่านตอนบน หน่วยจัดการต้นน้ำน่าน
จังหวัดน่าน ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาส่งเสริมการเกษตร ภาควิชา
ส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร ปรชานกรรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศรี ภัทรธรรม,
วท.ม. 125 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคของประชาชน ในการมีส่วนร่วม
กิจกรรมในพื้นที่หน่วยจัดการต้นน้ำน่าน โครงการจัดการลุ่มน้ำน่านตอนบน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้ง
นี้มีจำนวน 154 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้
ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าไคสแควร์ (Chi-Square)

ผลการศึกษาพบว่าประชาชนเป็นชาย ร้อยละ 79.2 มีอายุเฉลี่ย 46.7 ปี จบการศึกษากว่าชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 61.0 มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.7 คน เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ใช้อำนวยความสะดวกมาก
ที่สุด คือ วิทยุ ร้อยละ 98.7 รองลงมาเป็น โทรทัศน์ ร้อยละ 97.4 การใช้สารเคมีในบ้านเรือนมากที่สุด คือ แชมพู
สระผม ร้อยละ 96.1 ส่วนในไร่นาใช้ปุ๋ยเคมีมากที่สุด ร้อยละ 92.9 การกำจัดของเสียในบ้านเรือนพบว่ากำจัดขยะ
โดยมีรถขยะมาเก็บ ส่วนในไร่นาประชาชนปล่อยให้น้ำระเหยไปเองตามธรรมชาติ การกำจัดน้ำเสียในครัวเรือน
ประชาชนทิ้งลงแหล่งน้ำธรรมชาติ ร้อยละ 87.7 การใช้สารจุลินทรีย์บำรุงดิน ร้อยละ 63.0 สำหรับการมีส่วนร่วม
การปฏิบัติตามแผน-ปลูกป่าประชาชนทั้งหมดมีส่วนร่วม รองลงมาคือ การวิเคราะห์เพื่อการวางแผน ร้อยละ 79.7
การทำแนวกันไฟ ร้อยละ 79.2 อบรมหลักสูตรอาชีพนอกการเกษตรเพื่อการอนุรักษ์ ร้อยละ 76.6 การวางแผน
ร้อยละ 73.4 อบรมหลักสูตรอื่นๆ ร้อยละ 63.7 การติดตามและประเมินผล ร้อยละ 62.3 การบำรุงสร้างฝาย
ร้อยละ 60.4 และการลาดตระเวน ร้อยละ 55.2 จากการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่าประชาชนที่มีปัจจัยแตกต่างกันมี
ส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แตกต่างกันไปบางประการ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ของโครงการควรมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมการสร้างฝายต้นน้ำและการทำแนวกันไฟให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อจะได้สามารถ
ทำการอนุรักษ์ป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติได้ และควรมีการพัฒนาสื่อที่มีประสิทธิภาพให้แก่ประชาชนที่มี
การศึกษาน้อยสามารถเข้าใจและเกิดความรู้ความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างง่ายและนำไป
ปฏิบัติได้ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อประธานกรรมการ

31 / 5 / 51

Paisal Sreponpak 2008: Factors Affecting People Participation for Natural Resources Management : A Case Study of Upper Nan Watershed Management Project, Numhan Watershed Management Unit, Changwat Nan. Master of Science (Agriculture), Major Field: Agricultural Extension, Department of Agricultural Extension and Communication. Thesis Advisor: Assistant Professor Somsre Pakcaratam, M.S. 125 pages.

The objectives of this research were to study the socio – economic background of the people in the Upper Nan Watershed Management Project, their participation for natural resource management, including their problems and suggestions. The studied people was 154 persons, using interview schedule as the instrument for collecting the data, and employing percentage, means and chi – square for data analysis.

The results of the study revealed that 79.2% were male, with the average age of 46.7% years, 61.0% having less than secondary educational level. Their average family members was 4.7 persons. For their electric appliances, it was found that 98.7% having radio and 97.4% having television. It was shown that 96.1% of them using commercial shampoo, and 92.9% using chemical fertilizer. Their household waste disposal was used by public services, but their waste water was discarded into the natural water sources. In their farm, 87.7% discarding the extra water by let it evaporated, 63.0% using microbiological materials for improving their soil fertility.

For their participation, it was shown then 100% of them participating in growing forest, 79.7% participating in analysis for planning, 79.2% participating in fire buffer making, 76.6% participating in non – agricultural training course, 73.4% participating in planning, 63.7% participating other training courses, 62.3% participating in monitoring and evaluation, 60.4 participating in check dam building , and 55.2% participating in forest surveillance. The results of hypotheses testing illustrated that people with different factors had some different participation for natural management preservation.

The recommendations proposed in this study were: the officers of the project should develop better participation with the people about building check dam activity and making fire buffer activity to be more efficient. In order to preserve forest and natural resources, and also efficient media should be developed for the people to understand and having better knowledge in order to utilize their natural resources for their families and community.

Paisal S.P.

Student's signature

Somsri

Thesis Advisor's signature

31 / 6 / 51